

bandjuguw

b

JU

mara ➡

nyègènèbikenkè

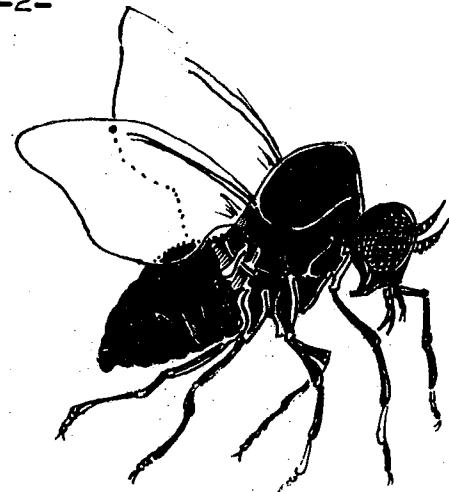

Kaliyaw ➡

kitabunin in bë kunnafoni di aw ma
mali banajuguba saba kan :

- mara
- nyègènèbilenkè
- kaliyaw.

mara

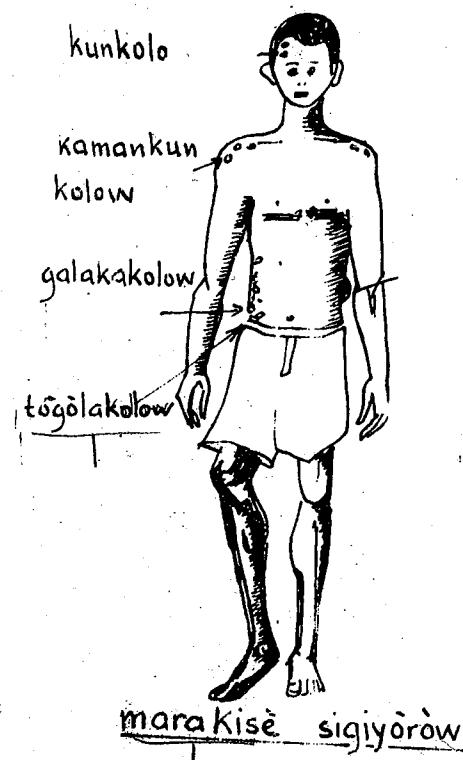
MARA

I - Mara bë dòn cogo gî

taamashiyèn saba b'a la :

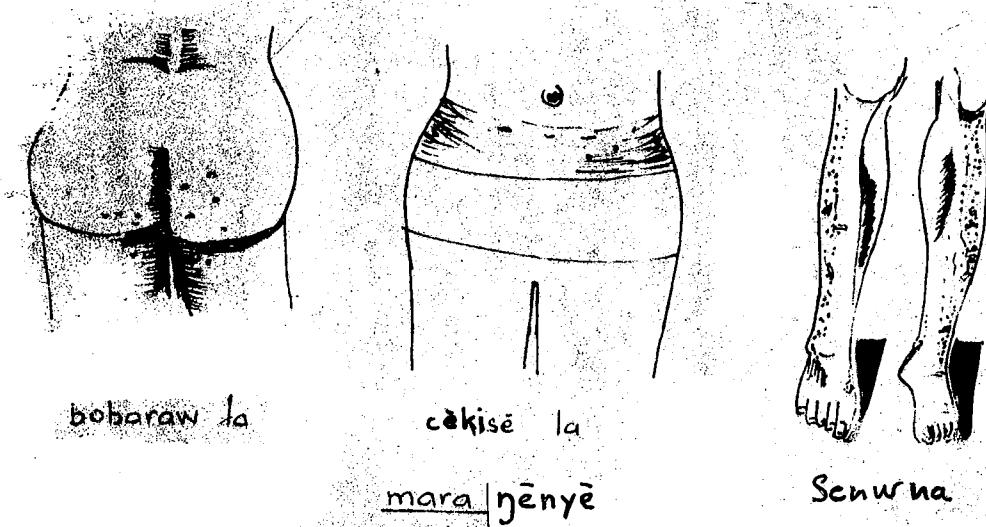
- folo ye : kuruw

kuruw ka bon ni nyôgòn ye. dòw bë bolokònì kunba bò, dòw ka bon n'c
ye. kuruw bôyôrô mînw ka ca : tôgò kunkolo saba /kunkunkolo/
kuruw bë turukutu ka bò bolo kôrò a tè mögò dimi.

- filanan ye:: nènyè

fari bë nènyè, i b'i fari shiyen fô a bë kë kaba ye.
O nènyè bë laban ka sen jèya

- sabanan ye : nyèdimi

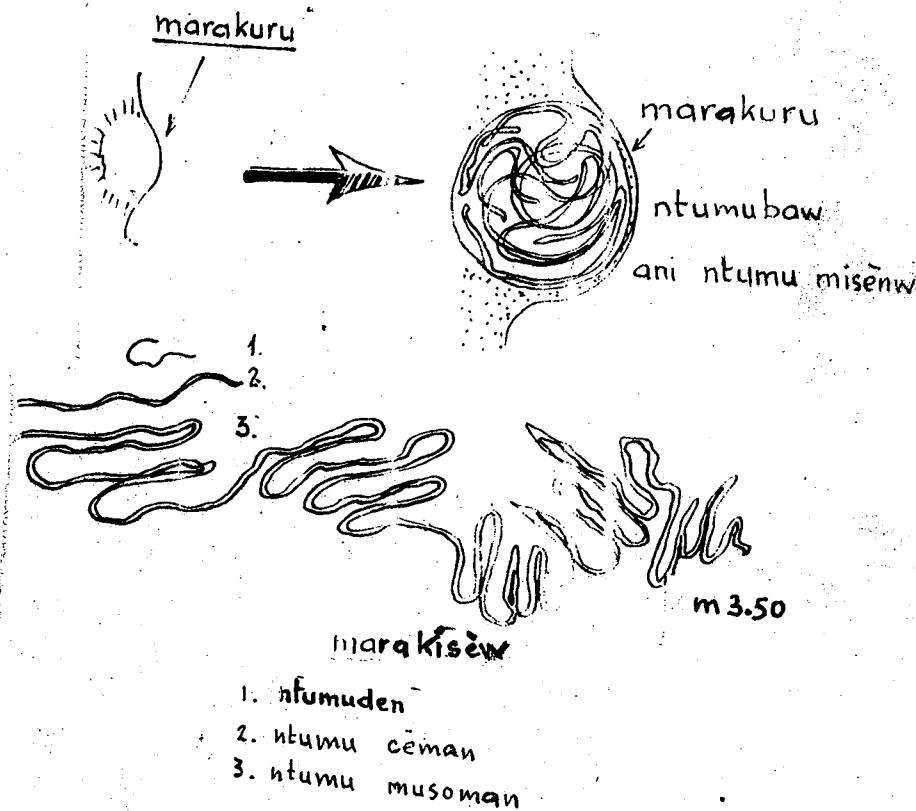
nyè bë nènyè, mògò tè se ka yell kë kosèbè fitiri fè
a bë gonlya ka nyè bilen, n'o mènna nyè bë laban - ka fiyen

2- Mara bë sòrò cogo di ?

mara sababu ye ntumu dò de ye, min bë sòrò mara kurú kònò.
mara ntumuba bë marakuru kònò min bë ntumu misènw caman wolo
ka jènsèn farikolo kònò.

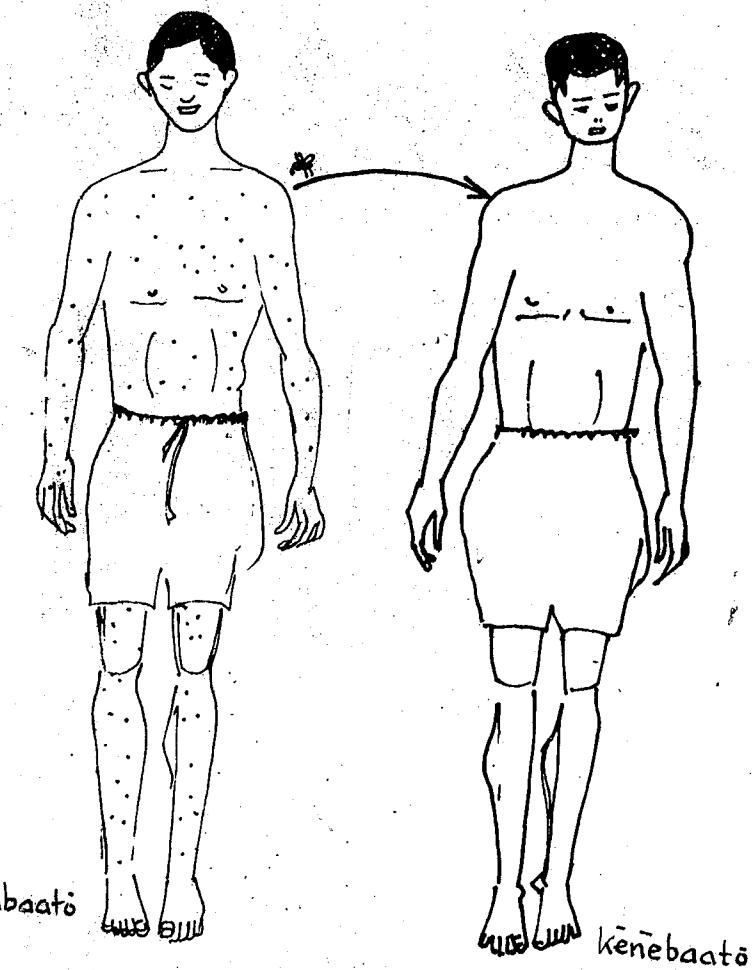
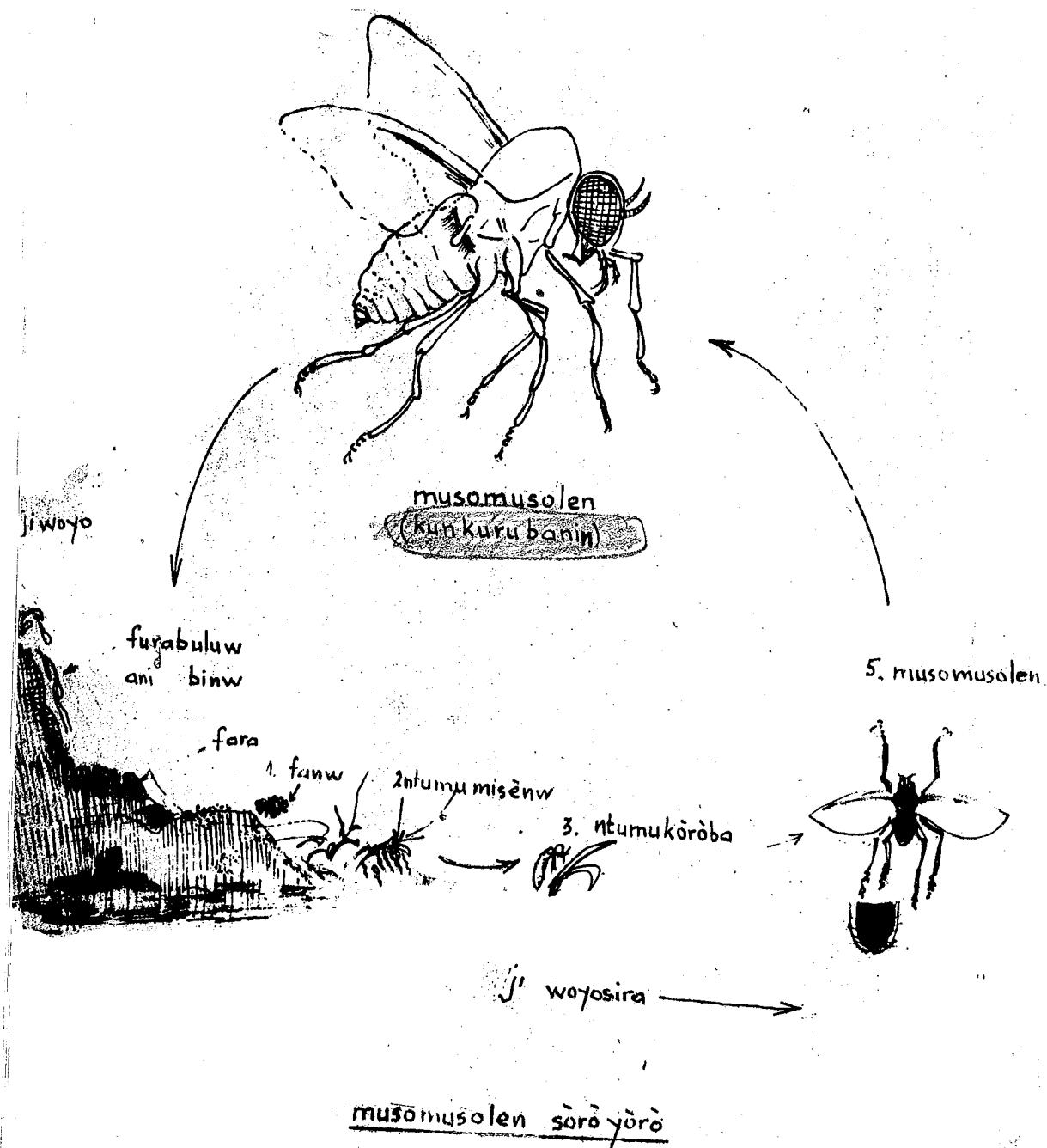
musumusolen bë maratò cín, a b'o ka ntumumisènw ta k'o di kènè-
bagatòw ma. o ntumu misènw de bë bonya ka kë ntumuba ye. o
ntumuba de bë kuru sigi fari la.

ni dòkòtòrò ye kuru ci, a bë ntumuba sòrò a kònò n'a ye wolo
ncinìn tigè a bë ntumumisènw de sòrò minw tè se ka ye nyè lan-
kolon na fo fènnabonyalan (tubabukan na mikòròsikòpu)

3- Musomusolen sòrò yòrò :

Musomusolen bè sòrò jìwoyò da la, bawo musomusolen b'a kili da jìwoyo dòròn de la. dugu minw ka surun jìwoyo da la, musomusolen ka ca yen, maratòw ka ca o duguw kònò.

musomusolen bè banabaatò cin
ka ntumumisèn w ta k'u di
kènèbaatò ma

4 - Mara bë këlë cogo di?

mara bë këlë cogo saba la.

- a fôlô ye ka wolo ci k'a kuru bô ka ntumuba faga.

- a filanan ye ka furakisè dô dî min bë ntumumisèn w faga wolo kònô, nka o fura ka farin mògô ma, an ka kan ka dôgôtôrô ka sarly a bato.

- a sabanan ye ka musomusolen killîw faga ji la- o de b'a to, sankurun de bë fura mugu jënsèn Ji kan.

a baara daminèna sikaso ni banjagara mara la. a ka kan ka se marama yòr ò tòw la.

nyègènèbilen kè

NYEGENEBILEN (masadimi)

1 - a bè d'on cogo dì?

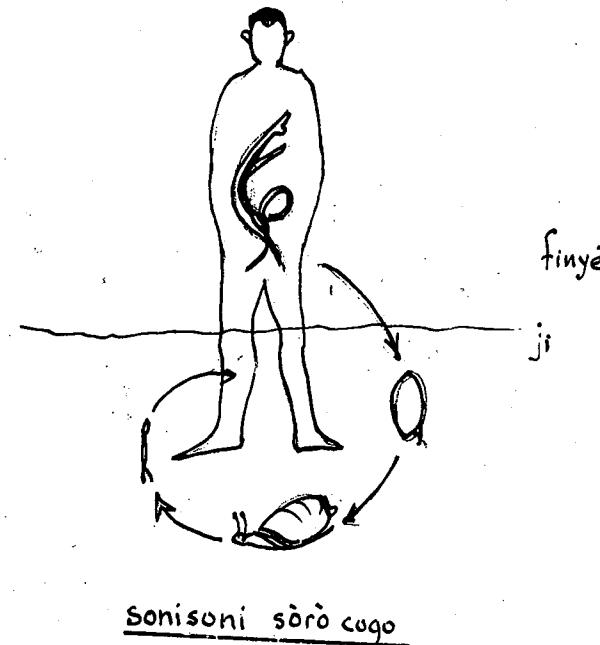
masadimi taamashiyèn ye saba ye :

- a) nyègènè laban ka bilen
- b) nyègènè bè kè sòn ní sòn
- c) n'a mènna a bè mögò jeni

2 - masadimi bè sòrò cogo dì?

a bè sòrò jì la.

n'i donna jì la, a kisè bè sòrò sen fè. a bè don i wolo kònò, a kisè bòlen bè
njininkunba fè k'a ku kè tuloma ye.

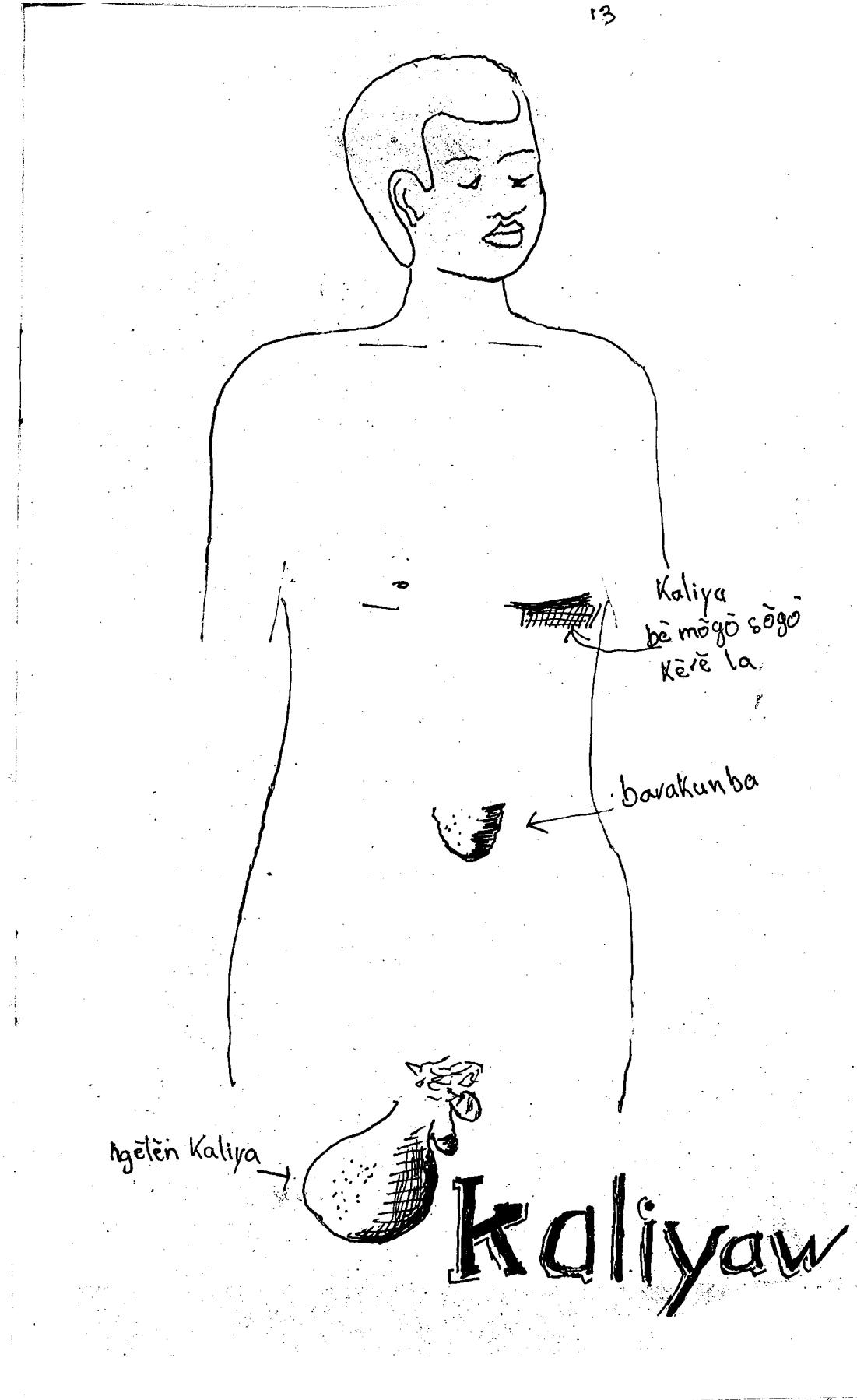
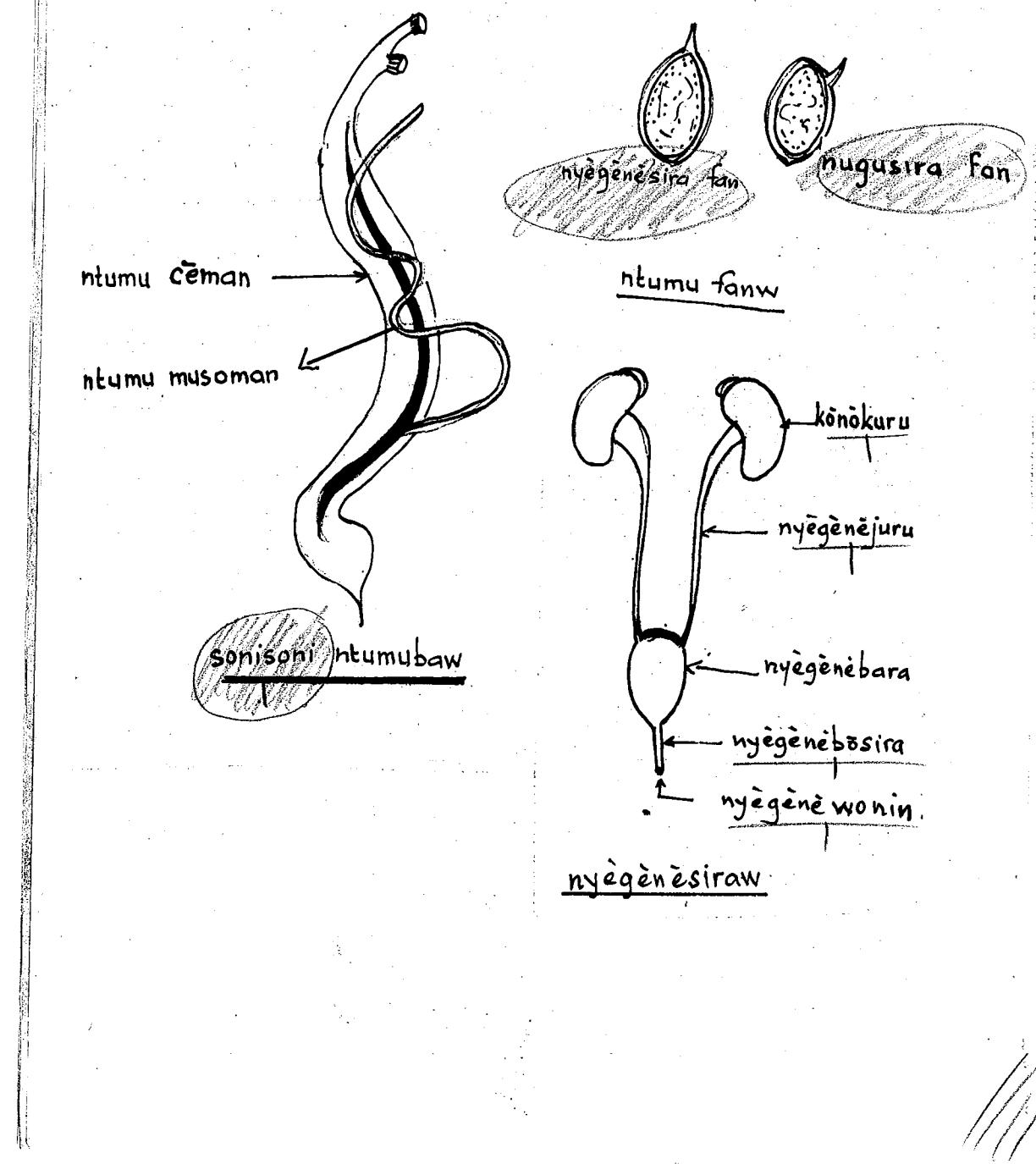
a joli ní nyègènè ní killiw bè bò nyògòn fè ní nyègènè bè kè
o de bè nyègènè bilen
ní nyègènè kèra jì kònò, killiw bè tòrò, a bè bò. a bòlen bè furabulu misèn-
man sima fè, siw b'a latelliya jì kònò, a bè taa don jilakelekele misènw kònò.
n'a donna yen, a bè yèlèma kà kè njininkunba caman ye.
ni njininkunba misèn bè don kelekele kònò ka taa jì la, n'a bènna mögò min
sen ma a bè don o kònò, a ku bè bin jì kònò.
o de ye masadimi bánakisè ye.

3 - masadimi bè kumbè cogo dì?

a kumbè cogo ye naani ye.

- a) ka banabaatòw furakè
- b) ka nyègènèkè dabilà jì la,
- c) jilakelekele misènw bè jì min na, an kana don o kònò
- d) ka fura kè jì la ka jilakelekele misènw faga .

a bè bonya, a ni kisè wèrew bè nyògòn sòrò, musoman bè kònò ta, a ka misèn,
 a bè tèmèn jollsira misènw fè, ka taa fo nyègènèbara la. n'a sera yen, a bè
 kill da, a kill ka ca, nunkunin b'a la, o bè nyègènèbara sògò ka don a kònò.
 a sògòda bè joll bò

KAYA

Kaya ye sì fil a ye

- kayaba : kayaba aní senba olu ye bana sifa kelen ye, u
bè kaya bonya, kelen ka sen bonya

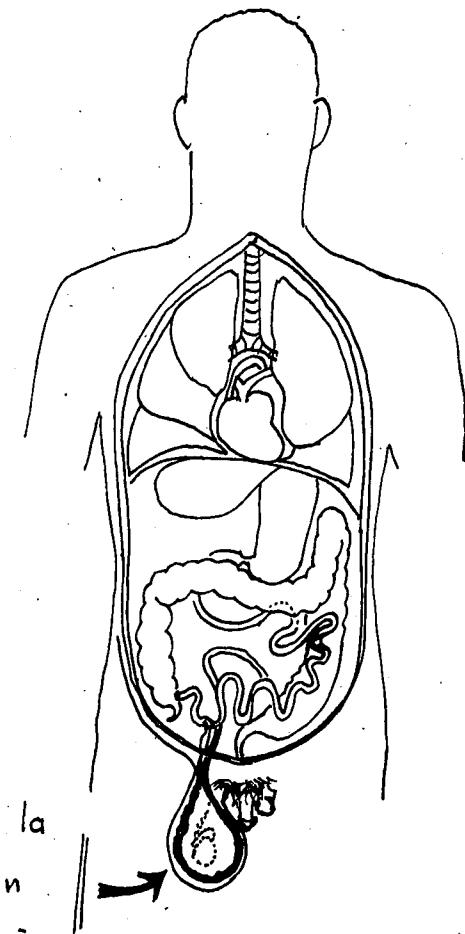
- nkèlènkaya

1. nkèlènkaya bè dòn cogo di?

a bè mògò dímì, ka kuru sigi woro kòrò n'i y'i bolo d'a kan, a bè
mankan bò

2. nkèlènkaya bè sòrò cogo di?

ní naga sogo flyènyara a bè fara
nugu bè bò a fè ka kuru sigi wolo ju kòrò,
woro kòròla la -nugu bòtò aní a dontò, a bè mankan bò- a bè
digli mògò la. ní nugu tònòmìna bo tè fèmèn, o bè nugu toli, o de
bè na ní saya ye.

ngèlènkaliya la
nugu bè jigin
kiliforoko kònò

ngèlènkaliya

3. nkèlènkayatò man kan ka mun kè

- a man kan ka doni girin ta
- a man kan ka tòntòni baara kè
- a man kan ka cun
- a man kan ka yèlèn fènw san fè

a Kana doni girin ta.
a kan 'a cun Ka bò fènu
bala.

ka banabaatō
kònòbara siri

4. nkèlènkaya bè furakè cogo dì ?

dògòtòrò kelen dòròn de b'a furakè

a b'a yòrò fara, ka nugu dìglì ka don, ka sogo kala nugu la, ka sòrò ka
wolo kala a nò na

n'a bè mògò mìn na, i ka kan ka taa a fara jòona sani nugu ka tònòmi,
ní nugu tònòmìna, dìmlì bè bonya, a tìglì bè fòono, a tè bo kè, a ka kan
'a taa dògòtòròso la jòona, ni tilletilancè témèna a tìglì bè sa.